

Durmuş Hocaoğlu

Sıg ve Sıra-Altı Siyâset ve “Kimlik” Mes’elesi: II

Yeniçağ, “Analiz”., 22 Ocak 2006, Pazar., s.08
“Analiz” Sıra No: 346; 2006-008; Ocak-08

YENIÇAĞ

Bundan önceki yazımızda, bâzı hakların fitrî, yâni doğuştan gelen ve dolayısıyla da “temel” nitelikte, ayrıca kazanılmaya lüzum olmayan ve hattâ kazanılmaktan müstakil; bâzılarının da kesbî, yâni kazanılan, yâni muayyen birtakım emekler, sa’y ü gayretler ile kazanılması gereken haklar olduğunu ve bu sonuncu haklar kümesinin de böylece “vazîfe” (görev) ile bir bütünlük oluşturduğunu ve ayrıca hiçbir hakkın da hadsiz ve hudutsuz olmadığını söylemiştik. Söz gelimi, herkesin yaşama hakkı, inanç hakkı vardır; bunlar fitrî ve devredilemez, vazgeçilemez, ayrıca istihsâl edilmeyen temel haklardır. İkinciler ise mutlaka bir bedel karşılığı elde edinilen ve o bedel ödenmediği takdirde teşekkül etmeyen, doğuştan gelmeyen haklardır ki bu bedel de vazîfe denen şeydir ezcümle ve hattâ vazîfe dahi her vakit, her şart altında oluşmayabilir: Herkesin her dilediği işte çalışma, her dilediği istediği ücreti alabilme hakkının ve kezâlik herkesin her dilediği kişi ile evlenebilmesi diye bir hakkının olmaması ve bunun da vazîfeden müstakil olması gibi. Ancak, hiçbir hak sonsuz ve sınırsız değildir, belirli ahvâl ve şerâite binâen tahdîdi veya tamâmen ilgası ve ellerinden alınması mümkündür ki buna fitrî, yâni temel haklar da dâhildir– bir cürm karşılığı hapis, yâni hürriyetin tahdîdi veyâ îdam, yâni yaşama hakkının iptâli ile cezâlandırılma gibi; kezâ fitrî hakların dışındakilerin de herkese mütesâviyen verilmesi diye bir şey de mevzû edilemez.

Şu hâle göre, bir cemiyet içerisinde her kişinin, temel haklar dışında, bire-bir aynı haklar ile donatılmış ve donatılması gerektiği gibi bir düşünce bizzat hak ve adâlet kavramları ile çelişkin olacaktır; çünkü aksi hâlde, herkesin, muayyen bir bedel ile sâhip olunabilecek olan niteliklere, daha az bedel ödeyerek veya hiç ödemeyerek sâhip olmasını meşrûlaştırmak gibi mütenâkız bir durum hâsıl olacaktır ki bu da adâletin çiğnenmesi anlamına gelecektir; zîra bu “mutlak eşitlik” olup o da adâlete muhâlifdir . Meselâ, bir hoca, derste bilgisini bütün sınıfa eşit olarak tevzî eder, bu “eşitlik” şartıdır; ama imtihan sonucunda notları herkese eşit olarak veremez, liyâkata göre verir ki bu da “adâlet”tir; aksi hâlde, herkese eşit not, yâni mutlak eşitlik, bizzat hakkın ve adâletin ilgası demektir ve buradan da başka bir hak doğar: Mutlak eşitlik ile hakları gaspedilen ve adâletsizliğe mahkûm edilen daha yüksek not alması gereken talebelerin direnme hakkı; fakat bu, bu talebeler için bir görev de olur, çünkü hakkın ve adâletin çiğnendiği yerde hak ve adâlet için mücâdele etmek bir tercîh değil bir vazîfe teşkil eder, aksi ise suç.

Şimdi, bundan önceki yazımızda belirtmiş olduğumuz, **Adâlet**, **Hürriyet** ve **Mülkiyet** şeklinde maddeleştirdiğimiz ve Mülk’ün temelini oluşturan üç umdeye geri dönelim. Mülk, yâni muayyen bir arâziyi vatanlaştırma ve bu vatan üzerinde bir devlet te’sis etme, bir irâde ile gerçekleştirilir; çünkü çıplak tabiatta hilkaten mevcut, yâni tabiî bir veri (muta’) olan, sâdece “toprak”tır, o toprağın üzerinde siyâsî bir teşkîlatlanma ise tabiî bir veri değil, beşer irâdesinin ürünü, yâni beşerî bir inşâdır. İmdi, kısaca “Mülk” olarak anılan bu beşerî inşâ – yâni vatan ve devlet – bir insanlık başarısıdır ve buradan da bir hak doğar: Mülk’ün mülkiyet hakkı. Bu hak ise, gayet tabiî olarak, o mülkü te’sis eden ve ettikten sonra da idâme ettiren irâdeye âit olmak iktizâ eder. Kimdir bu irâdenin sâhibi? Tarihî tecrübenin göstermiş olduğu

gibi, farklı soy kütüklerinden gelen insan topluluklarının müşterek bir îade ile bir mülk te'sis ettikleri pek vâki' değildir; böyle mülkler ya bir müddet sonra tek bir soy teşkil etmektedirler — Fransa örneğindeki gibi — veya baskın bir soyun içinde erimektedirler — Amerika örneğindeki gibi — veya füceten kolaylıkla dağılıp gitmektedirler. Mülk, hemen dâimâ tek bir soy tarafından, o soyun dayanışmasının (asabiyesinin) irâdesinin bir mahsûlü olarak ortaya çıkmaktadır ki bu soy dayanışmasına da Haldûn'un terimiyle, Neseb (Soy) Asabiyesi denir. İşte Mülk'ün mülkiyet hakkı, bu kurucu irâdenindir; ne var ki, bâzı mülklerin kurucu irâdeleri zamanla bu mülkiyetlerini ellerinden kaçırabilmekte ve başka bir irâde onu içten ele geçirebilmektedir — Doğu Roma'nın kurucu irâdesinin Latin olmasına mukabil, Helen irâdesinin O'nu Helenleştirmesi gibi—; çünkü, Mülk, bir kerre sâhip olunduktan sonra devamlı korunması gereken bir şeydir. İşte, Mülk'ün mülkiyetinin, yâni sâhipliğinin anlam ve önemi burada ortaya çıkmaktadır: Mülk'ün mülkiyetinin, kurucu, yâni aslî irâdenin elinden alınmak istenmesi, Mülk'ün aslî mâliklerinde bir direnme hakkı doğurur; hattâ daha bile fazlası: Bu, yalnızca bir hak değil, hakkın, adâletin ve mülkiyetin muhâfazası için bir görevdir de ve bu görevi yerine getirmeyenler sâdece haklarını kaybetmekle kalmazlar ve fakat suçlu da olurlar.

İşte, Türkiye malûm ve mâhut etnisite ve kimlik tartışmaları ile böyle bir bıçak sırtına doğru gidiyor; daha doğrusu, götürülmek isteniyor: Mülk'ün aslî mâliklerinin direnme hakkı ve görevi doğduğu, aksi hâlde hem haklarını kaybedecekleri ve hem de suçlu duruma düşecekleri bir bıçak sırtına.

